

پروژه مقطع کارشناسی مهندسی کامپیوتر

طراحی و پیادهسازی داشبورد تحت وب برای بیمارهای قلبی

متين قنبري

استاد راهنما:

دکتر دهیادگاری

بهمن ماه ۱۴۰۳

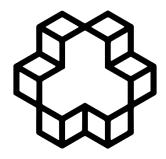
تأييديّه هيات داوران

اعضای هیئت داوران، نسخه نهائی پروژه خانم / آقای: متین قنبری

را با عنوان: طراحی و پیادهسازی داشبورد تحت وب برای بیمارهای قلبی

از نظر شکل و محتوی بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی تأیید می کنند.

امضاء	رتبه علمي	نام و نام خانوادگی	اعضای هیئت داوران
At	استادیار (	دکتر مسعود دەيادگارى	۱- استاد راهنما
Les.	استاديار	دکتر فاطمه رضایی	۲- استاد داور

دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

اظهارنامه دانشجو

اینجانب **متین قنبری** دانشجوی مقطع کارشناسی رشته **مهندسی کامپیوتر** گواهی مینمایم که مطالب ارائه شده در این پروژه با عنوان:

طراحی و پیادهسازی داشبورد تحت وب برای بیمارهای قلبی

با راهنمایی استاد محترم **دکتر مسعود دهیادگاری** توسط شخص اینجانب انجام شده است. صحت و اصالت مطالب نوشته شده در این پروژه تأیید می شود و در تدوین متن پروژه قالب مصوب دانشگاه را به طور کامل رعایت کردهام.

امضاء دانشجو:

تاريخ:

حق طبع، نشر و مالكيت نتايج

۱- حق چاپ و تکثیر این پروژه متعلق به نویسنده و استاد راهنمای آن است. هرگونه تصویربرداری از کل یا بخشی از پروژه تنها با موافقت نویسنده یا استاد راهنما یا کتابخانه دانشکدههای مهندسی برق و کامپیوتر دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی مجاز است.

۲- کلیه حقوق معنوی این اثر متعلق به دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی است و بدون اجازه کتبی دانشگاه قابل واگذاری به شخص ثالث نیست.

۳- استفاده از اطلاعات و نتایج موجود پروژه بدون ذکر مرجع مجاز نیست.

تقدیم به:

این اثر را به خانواده عزیزم، اساتید و دوستانی تقدیم می کنم که در طول این مسیر با حمایتها، راهنماییها و همراهیهای بی دریغ خود، امکان تکمیل این کار را برایم فراهم آوردند.

تشکر و قدردانی

از استادان گرانقدرم که با صبر و دانش بی کران خود، مرا در این راه هدایت کردند و با ارائه نظرات ارزشمندشان، کیفیت این کار را ارتقا بخشیدند.

از خانواده عزیزم که همواره پشتیبان من بودند و با عشق و حمایت بیچشمداشت خود، انگیزه ادامه این مسیر را در من زنده نگه داشتند.

از دوستان و همکارانم که در مراحل مختلف این پروژه با همفکری و همکاری خود، کمکهای بیشایانی به من کردند.

و در نهایت، از تمامی کسانی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در به ثمر رسیدن این اثر نقش داشتند، صمیمانه سپاسگزارم.

امیدوارم این کار بتواند گامی هرچند کوچک در جهت پیشبرد دانش و خدمت به جامعه باشد.

با احترام،

متين قنبرى

چکیده

در عصر حاضر، با توجه به افزایش شیوع بیماریهای قلبی و نیاز به مدیریت مؤثر دادههای سلامت مانند نوار قلب المراحی و پیادهسازی سیستمهای نظارتی و تحلیلی به عنوان یکی از راه حلهای کلیدی در حوزه سلامت دیجیتال مطرح شده است. این پایان نامه به طراحی و پیاده سازی یک داشبورد تحت وب برای بیماران قلبی اختصاص یافته است که با هدف ارائه ابزاری کاربردی و جامع برای نظارت، تحلیل و نمایش دادههای سلامت بیماران طراحی شده است. این پروژه با استفاده از فناوریهای روز وب و با بهره گیری از معماریهای مدرن طراحی شده است که امکان جمع آوری، پردازش و نمایش دادههای بیماران قلبی را در قالب نمودارها، جداول و گزارشهای تعاملی فراهم می کند. همچنین، با استفاده از تحلیل داده های بیماران، امکان تشخیص الگوهای غیرعادی برای پزشکان و بیماران فراهم شده است. پیاده سازی این داشبورد با استفاده از فناوریهای مانند زبان پایتون و فریمورک جنگو آنجام شده است. این پروژه گامی مهم در جهت بهبود مدیریت بیماریهای قلبی و ارتقای کیفیت مراقبتهای بهداشتی از طریق فناوریهای دیجیتال است و می تواند به عنوان پایهای قلبی و ارتقای کیفیت مراقبتهای مشابه در آینده مورد استفاده قرار گیرد.

کلمات کلیدی: نوار قلب، الکتروکاردیوگرام ، بیماریهای قلبی، سلامت دیجیتال، پردازش داده.

¹ Electrocardiogram (ECG)

² Python

³ Framework

⁴ Django

فهرست مطالب

معم	عنوان
1	فصل ۱– مقدمه
1	
7	۱-۲- هدف از این پروژه
٣	١-٣- نوار قلب
٣	۱-۳-۱ نحوه كار الكتروكارديوگرام
۴	٢-٣-١ اجزاى نوار قلب
δ	۱-۳-۳- اهمیت و کاربرد نوار قلب
	فصل ۲– ابزارهای به کار رفته
Υ	۱-۲ زبان برنامهنویسی
Λ	۲-۲- فريموركها
Λ	
٩	
11	
11	
11	
17	
	فصل ۳– راهنمای استفاده از PulseCare
١٣	٣-١- صفحه ورود
14	٣-٢- صفحه داشبورد
١۵	۳-۳- صفحه بیماران
۲۱	فصل ۴- نتیجهگیری و پیشنهاد
71	۴-۱- مقدمه
71	
۲۳	
74	

فهرست مراجع.....

فهرست شكلها

صفحه	وان	
٣	شکل ۱–۱ نمونهای از الکتروکاردیوگرام	
۴	شکل ۱-۲ اجزای نوار قلب	
	شکل ۳-۱ صفحه ورود کاربران	
14	شکل ۳-۲ داشبورد اصلی	
١۵	شكل ٣-٣ صفحه بيماران	
	شکل ۳-۴ صفحه ایجاد بیمار جدید	
18	شکل ۳–۵ بهروزرسانی و حذف بیماران	
١٧	شكل ٣-۶ گزارش الكتروكارديوگرام بيمار	
١٧	شكل ٣-٧ الگوها و تعداد أنها در الكتروكارديوگرام بيمار	
	شکل ۳–۸ شبیهسازی گرافیکی الکتروکاردیوگرام	
19	شکل ۳–۹ ابزار کنترل صفحه	
19	شکل ۳-۱۰ ابزار کنترل بازه پنجره	
19	شکل ۳-۱۱ ابزار جستوجوی زمانی	
	شكل ٣-١٢ ابزار جستوجوى الگو	
۲٠	شکل ۳–۱۳ نمایش محل دخداد الگوی V به صورت گرافیکی	

فصل ۱– مقدمه

۱-۱- پیشگفتار

بیماریهای قلبی به عنوان یکی از مهم ترین و شایع ترین علل مرگومیر در سطح جهانی، توجه ویژهای را از سوی محققان و متخصصان به خود جلب کردهاند. این بیماریها نه تنها بر کیفیت زندگی افراد تأثیر می گذارند، بلکه بار اقتصادی و اجتماعی سنگینی نیز بر دوش سیستمهای بهداشتی و درمانی تحمیل می کنند.

با پیشرفت فناوریهای دیجیتال، نیاز به مدیریت هوشمند دادههای سلامت بهویژه در زمینه بیماریهای قلبی بیشرفت فناوریهای دیجیدگیهای مربوط بیش از پیش احساس میشود. این نیاز بهویژه به دلیل افزایش حجم دادههای پزشکی و پیچیدگیهای مربوط به تحلیل آنهاست. در این راستا، توسعه سیستمهایی که بتوانند به طور مؤثر به نظارت، تحلیل و ارائه اطلاعات دقیق در این حوزه بپردازند، ضروری است.

یکی از راهکارهای مؤثر در این زمینه، طراحی و پیادهسازی داشبوردهای تحت وب است. این داشبوردها به عنوان ابزاری کارآمد، میتوانند اطلاعات مربوط به بیماران قلبی را بهصورت بصری و قابل فهم نمایش دهند. با استفاده از این داشبوردها، پزشکان و متخصصان میتوانند بهراحتی به دادههای مربوط به وضعیت بیماران دسترسی پیدا کنند و آنها را تحلیل کنند.

در نهایت، با توجه به اهمیت روزافزون بیماریهای قلبی و نیاز به مدیریت مؤثر دادههای مربوط به آنها، توسعه و استفاده از فناوریهای نوین مانند داشبوردهای تحت وب میتواند بهعنوان یک راهکار کلیدی در بهبود سلامت عمومی و کاهش مرگومیر ناشی از این بیماریها مطرح شود.

۱-۲- هدف از این پروژه

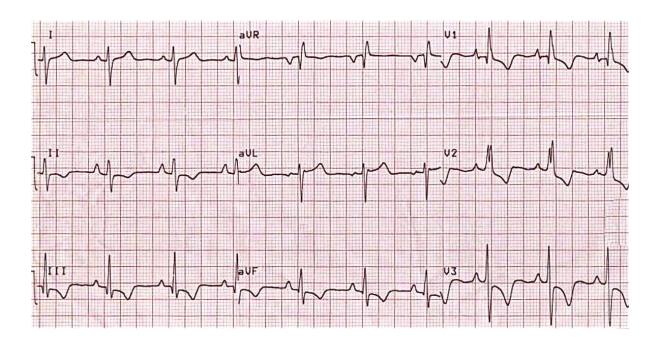
اهداف خاص این پروژه عبارتند از:

- فراهمسازی ابزاری جامع و کاربرپسند برای پزشکان و کادر درمانی به منظور نظارت و تحلیل وضعیت سلامت بیماران قلبی: این پروژه به دنبال ایجاد یک داشبورد تحت وب است که به پزشکان و کادر درمانی امکان دهد تا بهصورت منظم و جامع بر وضعیت سلامت بیماران قلبی نظارت کنند. این ابزار با طراحی کاربرپسند و جامع، دسترسی آسان به اطلاعات حیاتی بیماران را فراهم می کند و به بهبود فرآیندهای درمانی کمک مینماید.
- ارائه قابلیتهای تحلیلی پیشرفته برای تشخیص الگوهای غیرعادی در دادههای بیماران و ارائه هشدارهای خودکار به پزشکان و بیماران: یکی از اهداف اصلی این پروژه، استفاده از دادههای تحلیلی برای تشخیص الگوهای غیرعادی در اطلاعات بیماران است. این سیستم قادر است با شناسایی و اعلام این الگوها در محل رخداد الگو، هشدار لازم را به پزشکان و بیماران نمایش دهد تا اقدامات لازم بهموقع انجام شود.
- تسهیل دسترسی به دادههای سلامت در قالب نمودارها، جداول و گزارشهای تعاملی به منظور تصمیم گیری سریع و دقیق: این داشبورد امکان نمایش دادههای سلامت بیماران را در قالب نمودارها، جداول و گزارشهای تعاملی فراهم می کند. این ویژگی به پزشکان و کادر درمانی کمک می کند تا به سرعت و با دقت بالا، تصمیم گیریهای لازم را انجام دهند.
- استفاده از فناوریهای روز وب مانند پایتون و فریمورک جنگو برای ایجاد سیستمی مقیاس پذیر، قابل توسعه و با عملکرد بهینه: در این پروژه از فناوریهای مدرن وب مانند زبان برنامهنویسی پایتون و فریمورک جنگو استفاده شده است تا سیستمی مقیاس پذیر، قابل توسعه و با عملکرد بهینه ایجاد شود. این انتخابها امکان توسعه آتی سیستم و تطبیق آن با نیازهای جدید را فراهم می کند.

فصل ۱: مقدمه

در نهایت، این پروژه به دنبال ایجاد یک پلتفرم دیجیتال کارآمد است که بتواند بهعنوان ابزاری مؤثر در مدیریت بیماریهای قلبی مورد استفاده قرار گیرد و گامی در جهت ارتقای سلامت دیجیتال و بهبود کیفیت زندگی بیماران باشد.

٣-١- نوار قلب

شکل ۱-۱ نمونهای از الکتروکاردیوگرام

نوار قلب یا الکتروکاردیوگرام مطابق شکل ۱-۱، یک ابزار غیر تهاجمی است که فعالیت الکتریکی قلب را ثبت می کند. این ثبت با استفاده از الکترودهایی که بر روی پوست قرار می گیرند، انجام می شود و به پزشکان این امکان را می دهد تا الگوهای ضربان قلب را مشاهده و مشکلات احتمالی را تشخیص دهند.

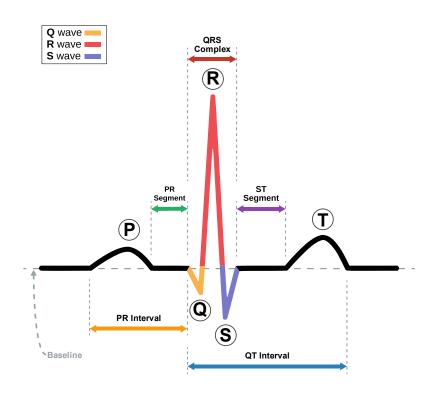
۱-۳-۱-نحوه كار الكتروكارديوگرام

نوار قلب یا الکتروکاردیوگرام یک روش تشخیصی مهم است که فعالیت الکتریکی قلب را ثبت میکند. این کار با استفاده از الکترودهایی انجام میشود که بر روی پوست بیمار در نقاط خاصی مانند قفسه سینه، مچ دست و مچ پا قرار می گیرند. این الکترودها سیگنالهای الکتریکی تولید شده توسط قلب را دریافت می کنند.

هر بار که قلب می تپد، سلولهای عضلانی آن با ایجاد جریانهای الکتریکی کوچک، باعث انقباض و انبساط قلب می شوند. این جریانها توسط الکترودها ضبط شده و به دستگاهی به نام الکتروکاردیوگراف منتقل می شوند.

دستگاه الکتروکاردیوگراف، سیگنالهای دریافتی را به یک نمودار گرافیکی تبدیل میکند که نشاندهنده تغییرات ولتاژ الکتریکی قلب در طول زمان است. این نمودار شامل خطوطی است که هر کدام مربوط به یک مرحله خاص از فعالیت الکتریکی قلب هستند، مانند انقباض دهلیزها و بطنها. پزشکان با بررسی این نمودار می توانند اطلاعات مهمی درباره سلامت قلب، مانند ضربان قلب، ریتم قلب (منظم یا نامنظم بودن ضربان) و وجود عدم به دست آورند. این روش به طور گسترده در تشخیص بیماریهای قلبی، پایش بیماران و ارزیابی عملکرد قلب استفاده می شود.

۱-۳-۲-اجزای نوار قلب

شکل ۱-۲ اجزای نوار قلب [۱]

-

¹ Electrocardiograph

فصل ۱: مقدمه

در شکل ۱-۲، نوار قلب شامل چندین موج و بخش است که هر یک نمایانگر فعالیت خاصی در قلب هستند:

- **موج P:** نشان دهنده دپولاریزاسیون دهلیزها. این موج معمولاً کوچک و مثبت است و نشان دهنده انقباض دهلیزها برای ارسال خون به بطنها است.
- موج QRS: نشان دهنده دپولاریزاسیون بطنها. این بخش معمولاً بزرگترین و بارزترین قسمت نوار قلب است و نمایانگر انقباض بطنها برای پمپاژ خون به سراسر بدن است.
- **موج T**: نشان دهنده باز پولاریزاسیون بطنها. این موج معمولاً مثبت است و نشان دهنده بازگشت بطنها به حالت استراحت می باشد.

۱-۳-۳-اهمیت و کاربرد نوار قلب

نوار قلب، که بهعنوان الکتروکاردیوگرام نیز شناخته می شود، ابزاری کلیدی و حیاتی در تشخیص و نظارت بر وضعیت قلبی بیماران به شمار می آید. این ابزار به پزشکان این امکان را می دهد که به طور دقیق و سریع به اطلاعات مهمی درباره عملکرد قلب دسترسی پیدا کنند. یکی از مهم ترین کاربردهای نوار قلب، تشخیص بیماریهای مختلف قلبی است. این ابزار می تواند به شناسایی مشکلاتی نظیر آریتمیها، نارسایی قلبی و بیماریهای عروق کرونر کمک کند. با تحلیل الگوهای الکتریکی قلب، پزشکان قادرند تا ناهنجاریهای موجود را شناسایی کرده و تشخیصهای دقیقی ارائه دهند.

علاوه بر تشخیص، نوار قلب نقش مهمی در نظارت بر درمان بیماران دارد. پزشکان می توانند با استفاده از نوار قلب، اثر بخشی درمانهای مختلف را ارزیابی کنند و در صورت نیاز، تغییرات لازم را در برنامه درمانی بیمار اعمال کنند. این امر به ویژه در مواردی که بیمار تحت درمان دارویی یا جراحی قرار دارد، اهمیت ویژهای پیدا می کند.

٠

¹ Depolarization

همچنین، نوار قلب می تواند به پیشبینی عوارض جدی کمک کند. تغییرات ناگهانی یا غیرمعمول در امواج نوار قلب می تواند نشانه ای از بروز مشکلات جدی باشد که نیاز به مداخله فوری دارد. به عنوان مثال، تغییرات در الگوی ضربان قلب می تواند نشان دهنده خطر حمله قلبی یا سایر عوارض حاد باشد. در این شرایط، تشخیص سریع و دقیق می تواند جان بیمار را نجات دهد و به بهبود وضعیت او کمک کند

فصل ۲ ابزارهای به کار رفته

۲-۱- زبان برنامهنویسی

زبان برنامهنویسی پایتون ٔ بهعنوان زبان اصلی این پروژه انتخاب شده است. پایتون به دلیل سادگی، خوانایی بالا و وجود کتابخانههای گسترده در حوزههای مختلف، از جمله پردازش سیگنالهای پزشکی و توسعه وب، گزینهای ایده آل برای این پروژه محسوب می شود. پایتون در مقایسه با زبانهایی مانند جاوا یا +C، دارای یادگیری آسان تر و توسعه سریع تر است، که این ویژگیها آن را برای پروژههای تحقیقاتی و توسعههای سریع یادگیری آسان تر و توسعه سریع تر است، که این ویژگیها آن را برای پروژههای تحقیقاتی و توسعههای سریع مناسب می کند [۲]. همچنین، پشتیبانی گسترده از کتابخانههای علمی و پردازشی مانند کرده است [۳]. پایتون را به یکی از محبوب ترین زبانها در حوزه پردازش سیگنالهای پزشکی تبدیل کرده است [۳]. از سوی دیگر، از جاوا اسکریپت بهعنوان زبان اصلی برای تعاملات کاربری و بهبود تجربه کاربر در فرانتاند استفاده شده است. جاوا اسکریپت بهعنوان زبان برنامهنویسی اصلی وب، به توسعهدهندگان این امکان را استفاده شده است. جاوا اسکریپت، میتوان به صفحات وب اضافه کنند. با استفاده از جاوا اسکریپت، میتوان به راحتی عناصر مختلف صفحه را بهروزرسانی کرد، دادهها را بهصورت آنی بارگذاری کرد و تعاملات کاربر را مدیریت نمود. این زبان به همراه کتابخانههایی مانند Chart.js، امکان رسم نمودارها و گرافهای تعاملی را فراهم می کند که به کاربران کمک می کند تا دادههای ضربان قلب را بهصورت بصری و قابل فهم مشاهده فراهم می کند.

¹ Python

² JavaScript

در مجموع، ترکیب پایتون در بکاند و جاوا اسکریپت در فرانتاند ، به ما این امکان را میدهد که یک سیستم یکپارچه و کارآمد برای مشاهده و تحلیل دادههای ضربان قلب طراحی کنیم. این انتخابها نه تنها به بهبود عملکرد و کارایی سیستم کمک میکنند، بلکه تجربه کاربری بهتری را نیز برای کاربران فراهم میآورند.

۲-۲- فريموركها

برای توسعه بخشهای مختلف وباپلیکیشن، از فریمورک جنگو استفاده شده است. جنگو بهعنوان یک فریمورک سطح بالا و مبتنی بر پایتون، امکاناتی مانند مدیریت آسان پایگاهداده، سیستم احراز هویت و توسعه سریع را فراهم میکند. در مقایسه با فریمورکهای دیگر مانند Flask، جنگو دارای ساختار کامل تر و امکانات پیشساخته بیشتری است که توسعهدهندگان را از نوشتن کدهای تکراری بینیاز میکند [۴]. همچنین، جنگو بهدلیل پشتیبانی قوی از معماری MVC^۳، امکان توسعه سیستمهای پیچیده را بهصورت سازمانیافته فراهم میکند [۵].

۲-۳- کتابخانهها

کتابخانه WFDB برای خواندن و تحلیل سیگنالهای الکتروکاردیوگرام مورد استفاده قرار گرفته است. این کتابخانه بهطور خاص برای کار با دادههای قلبی طراحی شده و امکان دسترسی به مجموعههای داده بزرگ و معتبر را فراهم می کند. با استفاده از WFDB، توسعه دهندگان می توانند به راحتی دادههای الکتروکاردیوگرام را بارگذاری کرده و آنها را برای تحلیلهای بعدی پردازش کنند. این کتابخانه شامل توابع متنوعی است که به کاربران این امکان را می دهد تا به سرعت ویژگیهای مختلف سیگنالهای قلبی را استخراج کرده و آنها را

¹ Backend

² Frontend

³ Model-View-Controller

مورد بررسی قرار دهند. بهعلاوه، WFDB از فرمتهای استاندارد دادههای پزشکی پشتیبانی می کند، که این امر به تسهیل در تبادل دادهها و همکاری با دیگر محققان و متخصصان در این حوزه کمک می کند [۶]. کتابخانه Chart.js نیز برای رسم نوار قلب و نمایش دادههای الکتروکاردیوگرام بهصورت گرافیکی به کار رفته است. این کتابخانه به توسعهدهندگان این امکان را می دهد تا نمودارهای جذاب و تعاملی ایجاد کنند که به کاربران کمک می کند تا دادههای پیچیده را بهصورت بصری و قابل فهم مشاهده کنند. Chart.js با ارائه امکاناتی برای سفارشی سازی نمودارها، به کاربران این امکان را می دهد که اطلاعات را بهصورت دلخواه و متناسب با نیازهای خود نمایش دهند. این کتابخانه از انواع مختلف نمودارها، از جمله نمودارهای خطی، میلهای و دایرهای پشتیبانی می کند و بهویژه برای نمایش دادههای زمان سری مانند نوار قلب بسیار مناسب

ترکیب این کتابخانهها در پروژه، به ما این امکان را میدهد که یک سیستم جامع و کارآمد برای تحلیل و نمایش دادههای الکتروکاردیوگرام ایجاد کنیم. با استفاده از WFDB میتوانیم دادههای قلبی را بهطور مؤثر پردازش کرده و ویژگیهای کلیدی آنها را استخراج کنیم، در حالی که Chart.js به ما این امکان را میدهد که نتایج تحلیلها را بهصورت بصری و جذاب به نمایش بگذاریم. این ترکیب ابزارها نه تنها به بهبود دقت و کارایی سیستم کمک میکند، بلکه تجربه کاربری بهتری را نیز برای کاربران فراهم میآورد.

۲-۶- پایگاه داده

برای ذخیرهسازی اطلاعات کاربران و بیماران در این پروژه، از پایگاهداده SQLite استفاده شده است. SQLite به به به عنوان یک پایگاهداده سبکوزن و مبتنی بر فایل، گزینهای ایدهآل برای پروژههای کوچک تا متوسط به شمار میآید. یکی از ویژگیهای بارز SQLite این است که نیازی به نصب و پیکربندی سرور جداگانه ندارد. این بدان معناست که توسعهدهندگان می توانند به راحتی و بدون نیاز به تنظیمات پیچیده، از این پایگاهداده

¹ Waveform Database

در محیطهای توسعه و تست استفاده کنند. این ویژگی بهویژه برای پروژههایی که در مراحل اولیه توسعه هستند یا نیاز به تست سریع دارند، بسیار مفید است.

در مقایسه با پایگاهدادههای سنگین تر مانند PostgreSQL یا SQLite ،MySQL به دلیل سادگی و کاراییاش، گزینه ای مناسب برای بسیاری از کاربردها است. این پایگاهداده بهطور خودکار فایلهای داده را مدیریت می کند و بهراحتی می تواند در برنامههای کاربردی مختلف ادغام شود. به علاوه، SQLite به خوبی با زبانهای برنامه نویسی مختلف سازگار است و این امر توسعه دهندگان را قادر می سازد تا به راحتی از آن در پروژههای خود استفاده کنند [۸].

با این حال، برای بهبود عملکرد سیستم در بخشهایی مانند کشکردن دادهها و مدیریت سیگنالها، از Redis نیز استفاده شده است. Redis بهعنوان یک پایگاهداده در حافظه، بهطور قابل توجهی سرعت دسترسی به دادهها را افزایش میدهد. این ویژگی بهویژه در کاربردهای بلادرنگ اهمیت دارد، جایی که زمان پاسخگویی سریع و کارایی بالا از اهمیت ویژهای برخوردار است. Redis بهدلیل ساختار دادههای کلیدی-مقداری و قابلیتهای پیشرفتهای که ارائه میدهد، میتواند بهطور مؤثری در مدیریت دادههای موقتی و کشکردن اطلاعات استفاده شود [۹].

به طور کلی، ترکیب SQLite و Redis در این پروژه، به طور همزمان از سادگی و کارایی SQLite برای دخیره سازی داده های پایدار و از سرعت و کارایی Redis برای مدیریت داده های بلادرنگ بهره می برد. این رویکرد به توسعه دهندگان این امکان را می دهد که یک سیستم کارآمد و مقیاس پذیر ایجاد کنند که می تواند به خوبی نیازهای مختلف کاربران و بیماران را برآورده کند.

_

¹ Real-time

۲-۵- فناوریهای جانبی

برای تسهیل فرآیند توسعه و استقرار سیستم، از Docker استفاده شده است. Docker به عنوان یک پلتفرم متنباز، با ایجاد محیطهای ایزوله، امکان اجرای یکسان کد در مراحل مختلف توسعه را فراهم می کند. این ویژگی به توسعه دهندگان این امکان را می دهد که بدون نگرانی از تداخل با سایر پروژه ها یا تغییرات محیطی، به راحتی کدهای خود را تست و اجرا کنند.

علاوه بر این، Docker امکان مدیریت آسان وابستگیهای پروژه را فراهم می کند. با استفاده از Docker علاوه بر این، Docker امکان مدیریت آسان وابستگیها و تنظیمات لازم برای اجرای یک برنامه را بهطور دقیق تعریف کنند. این امر باعث می شود که فرآیند استقرار نرمافزار بهطور قابل توجهی تسهیل شود، زیرا با یک دستور ساده می توان کانتینر را راهاندازی کرد و از آن در هر محیطی، اعم از توسعه، تست یا تولید استفاده کرد.

در نهایت، Docker به توسعه دهندگان این امکان را می دهد که نرمافزارها را به صورت مقیاس پذیر و قابل حمل بین سیستمهای مختلف اجرا کنند. این ویژگی به ویژه در پروژه های بزرگ و پیچیده بسیار حائز اهمیت است، زیرا به تیمهای توسعه این امکان را می دهد که به راحتی و با اطمینان بیشتری بر روی پروژه های خود کار کنند. کنند و از قابلیتهای Docker برای به بود کارایی و کیفیت نرمافزارهای خود به ره بر داری کنند.

۲-۲- مجموعه داده ها

۲-۲-۱ معرفی مجموعه داده مورد استفاده

در این پروژه، از مجموعهدادههای MIT-BIH Arrhythmia Database است. این مجموعهداده یکی از معتبرترین و پرکاربردترین پایگاههای داده در حوزه تحقیقات مرتبط با بیماریهای قلبی و پردازش سیگنالهای ECG است. این مجموعه شامل سیگنالهای الکتروکاردیوگرام و حاشیهنویسیهای مربوط به آنها است که توسط متخصصان قلب بهدقت بررسی و برچسبگذاری شدهاند. دادههای موجود در این مجموعه

شامل ضربانهای طبیعی و غیرطبیعی قلب هستند که برای آموزش و آزمایش الگوریتمهای تشخیصی بسیار مفید هستند.

۲-۲-۲ ویژگیهای کلیدی مجموعهداده

- تعداد رکوردها و مدت زمان: این مجموعهداده شامل ۴۸ رکورد سیگنال ECG است که هر کدام حدود ۳۰ دقیقه طول میکشد. هر رکورد از دو کانال سیگنال ECG تشکیل شده است که بهطور همزمان ثبت شدهاند. این مدت زمان و تعداد رکوردها به اندازهای است که بتواند تنوع لازم برای آموزش و آزمایش الگوریتمهای تشخیصی را فراهم کند.
- فرکانس نمونهبرداری: سیگنالهای موجود در این مجموعه با فرکانس نمونهبرداری ۳۶۰ هرتز ثبت شدهاند. این فرکانس بالا امکان ثبت جزئیات دقیق تری از سیگنالهای قلبی را فراهم میکند و برای تحلیلهای دقیق و تشخیص الگوهای غیرعادی بسیار مناسب است.
- حاشیهنویسیها: یکی از مهمترین ویژگیهای این مجموعهداده، وجود حاشیهنویسیهای دقیق است
   که توسط متخصصان قلب انجام شده است. این حاشیهنویسیها شامل اطلاعاتی درباره نوع ضربان
   قلب (طبیعی یا غیرطبیعی) و رویدادهای مهم قلبی مانند انقباضهای زودرس بطنی یا انقباضهای
   زودرس دهلیزی است. این برچسبها به محققان کمک میکند تا الگوریتمهای خود را با دقت بالا
   آموزش و ارزیابی کنند.
- تنوع دادهها: این مجموعهداده شامل انواع مختلفی از آریتمیهای قلبی است که آن را برای تحقیقات گسترده در این حوزه ایدهآل میکند. این تنوع شامل ضربانهای طبیعی، ضربانهای غیرطبیعی و انواع مختلف آریتمیها مانند فیبریلاسیون دهلیزی، تاکی کاردی بطنی و برادی کاردی است. این تنوع به محققان امکان میدهد تا سیستمهای خود را در شرایط مختلف آزمایش کنند [۱۰].

¹ PVC

² PAC

فصل ۳- راهنمای استفاده از PulseCare

۱-۳- صفحه ورود^۱

صفحه ورود به سیستم یکی از اجزای حیاتی هر نرمافزار کاربردی است که به کاربران این امکان را میدهد تا با استفاده از اطلاعات شناسایی خود، به محیط کاربری نرمافزار دسترسی پیدا کنند.

شکل ۱-۳ صفحه ورود کاربران

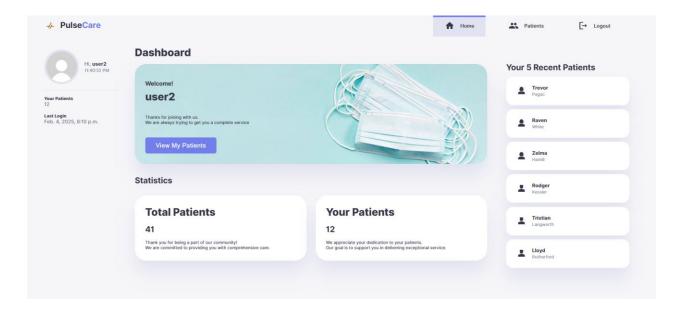
در این صفحه مطابق با شکل ۳-۱، کاربران با وارد کردن نام کاربری و رمز عبور خود، به طور ایمن وارد سیستم می شوند و به اطلاعات مربوط به خود دسترسی پیدا می کنند.

.

¹ Login

یکی از جنبههای کلیدی امنیت دادهها در این نرمافزار، اطمینان از این است که هر کاربر تنها می تواند به اطلاعات بیماران خود دسترسی داشته باشد و از دیدن اطلاعات بیماران سایر کاربران جلوگیری می شود. این ویژگی به وسیله پیاده سازی کنترلهای دسترسی مناسب و احراز هویت قوی تضمین می شود، که نه تنها امنیت اطلاعات بیماران را حفظ می کند، بلکه اعتماد کاربران به سیستم را نیز افزایش می دهد. به این ترتیب، طراحی و پیاده سازی صفحه ورود به گونه ای انجام می شود که امنیت و حریم خصوصی داده ها به طور کامل رعایت شود.

۲-۳- صفحه داشبورد

شکل ۳-۲ داشبورد اصلی

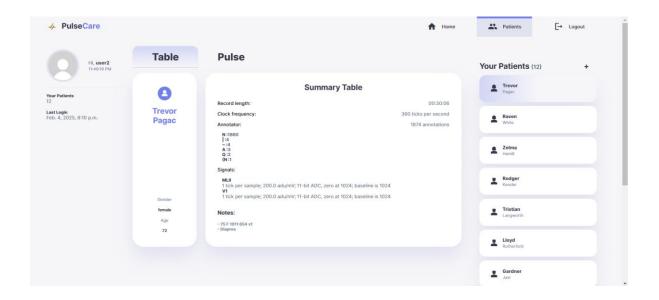
مطابق شکل ۳-۲، کاربران پس از ورود به سامانه، وارد داشبورد اصلی می شوند. داشبورد برنامه با طراحی معارن و کاربرپسند خود، دسترسی به اطلاعات را به طور قابل توجهی تسهیل کرده است. این طراحی به گونه ای انجام شده که کاربران بتوانند به راحتی و به سرعت به داده های مورد نیاز خود دسترسی پیدا کنند، بدون اینکه با پیچیدگی های اضافی مواجه شوند. با استفاده از عناصر بصری جذاب و سازماندهی منطقی اطلاعات، کاربران می توانند به راحتی روندها، آمار و تحلیل های کلیدی را مشاهده کنند و تصمیم گیری های بهتری را

در زمان مناسب انجام دهند. این رویکرد مدرن نه تنها تجربه کاربری را بهبود میبخشد، بلکه به افزایش کارایی و بهرهوری کاربران نیز کمک میکند. این صفحه شامل سه بخش کلی است. در بخش اول و سمت چپ صفحه کاربر، اطلاعات کاربری خودش را میتواند مشاهده کند. این اطلاعات شامل نام کاربری، عکس پروفایل، تعداد بیماران و اطلاعات آخرین زمان ورود به سامانه میباشد.

در بخش میانی صفحه نیز برای کاربر اطلاعاتی از تعداد کل بیماران سامانه و تعداد بیماران مربوط به کاربر قرار گرفته است و فضایی برای مشاهده گزارش های اجمالی شخصی سازی شده میباشد.

در بخش سمت راست نیز کاربر حداکثر پنج بیمار به تازگی اضافه شده خودش را مشاهده میکند و میتواند اطلاعات بیماران را مشاهده کند.

۳-۳- صفحه بیماران

شكل ٣-٣ صفحه بيماران

صفحه بیماران (شکل π – π) برنامه نیز مانند صفحه داشبورد از سه بخش تشکیل شده است و در قسمت راست کاربر به همه بیماران خودش دسترسی دارد و میتواند بیمار را برای بررسی های مربوط به قلب و نوار قلبی و اطلاعات مرتبط به آن انتخاب کند.

این برنامه اجازه اضافه کردن بیماران را به کاربر میدهد و کاربر میتواند با زدن دکمه (+) وارد صفحه ایجاد بیمار جدید (شکل ۳-۴) شود.

	ent information and then click on the submit
FirstName:	
LastName:	
Age:	
Gender:	
Select gender	
Choose Files	No file chosen
Create	Clear
Back	

شكل ٣-٣ صفحه ايجاد بيمار جديد

همچنین برای هر بیمار امکان بهروزرسانی اطلاعات و یا حذف بیمار قرار گرفته شده است که در شکل ۳-۵ قابل مشاهده است.

شکل ۳-۵ بهروزرسانی و حذف بیماران

در شکل ^{8} گزارشی از نوار قلب بیمار و مشخصات فردی بیمار شامل نام، نام خانوادگی، جنسیت و سن نمایش داده شده و به کاربر امکان تصمیم گیری مناسب و به موقع را برای شناسایی بیماری با توجه به تعداد یا نوع الگوهای موجود در نوار قلبی بیمار را می دهد (شکل ^{8}).

شكل ٣-۶ گزارش الكتروكارديوگرام بيمار

با توجه به اطلاعات تخصصی تر موجود در این صفحه (شکل ۳-۷) برای تشخیص بیماری، پزشک می تواند بسیار دقیق تر و بهتر به بررسی این الگو ها پرداخته و حتی تا حدودی بیماری های قابل رخداد را از قبل پیشبینی کند.

```
Annotator:

N:1860
|:4
--:4
A:3
Q:2
(N:1

Signals:

MLII
1 tick per sample; 200.0 adu/mV; 11-bit ADC, zero at 1024; baseline is 1024
V1
1 tick per sample; 200.0 adu/mV; 11-bit ADC, zero at 1024; baseline is 1024

Note: The sample is 1024
```

در صفحه بعدی برنامه نیز با رسم دقیق نمودار گرافیکی الکتروکاردیوگرام بیمار، پزشک نوار قلب بیمار را مطابق شکل ۳-۸ مشاهده می کند.

در این قسمت با توجه به امکاناتی که در اختیار پزشک برای کنترل گرافیکی نمایش دادهها قرار داده شده، امکان جستجو برای الگوهای غیرطبیعی (روی نوار قلب بیمار فراهم شده و بررسی و تحلیل داده برای پزشک راحت تر انجام می شود.

شكل ٣-٨ شبيهسازى گرافيكي الكتروكارديوگرام

یکی از ابزارهای موجود در این بخش ابزار کنترل صفحه (شکل۳-۹) است. این ابزار برای کنترل بهتر روی پنجرهبندی داده ^۲ استفاده می شود و میتواند نمایش گرافیکی نوار قلب را به پنجره های قبلی و بعدی هدایت کند.

² Data windowing

¹ Arrhythmia

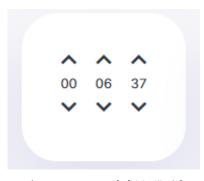
شكل ٣-٩ ابزار كنترل صفحه

ابزار دیگری که در این صفحه وجود دارد، ابزار کنترل بازه پنجره است. همانطور که در شکل ۳-۱۰ قابل مشاهده است، این ابزار با کنترل بازه پنجره مقدار داده نمایش داده شده در پنجره گرافیکی را تغییر میدهد و با استفاده از آن پزشک میتواند برروی محلی که باید بررسی بیشتر انجام بشود بهتر و راحت تر تمرکز کرده و دادههای مناسبتری ببیند.

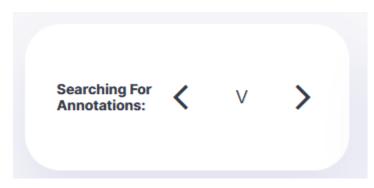
سكل ٢٠-١ ابرار كندرل باره پنجره

برای مشاهده محدوده بازهای مناسب ابزار جستوجوی زمانی نیز مطابق شکل ۱۱-۳ در کنار دیگر ابزارهای موجود در برنامه این امکان را به کاربر میدهد که محدوده خاص زمانی مورد نظر از دادهها را مشاهده کند.

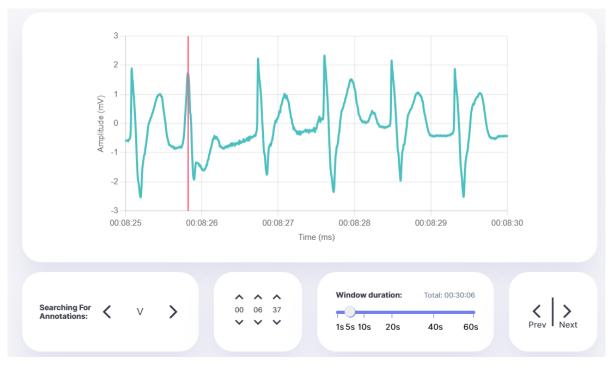
شکل ۳-۱۱ ابزار جستوجوی زمانی

در انتها در شکل ۳-۱۲ یکی از بهترین ابزارهایی که میتواند به پزشک در امر بررسی و تحلیل و تشخیص بیماری کمک کند، ابزار جستوجوی مبتنی بر الگوهای موجود در نوار قلب بیمار است.

شكل ٣-١٢ ابزار جستوجوى الگو

همانطور که در شکل ۳-۱۳ مشاهده می شود، این ابزار با جستوجوی دادههای الکتروکاردیوگرام بیمار به موقیت رخداد الگوی مورد نظر رفته و با نشان داد محل رخداد به پزشک فرآیند تحلیل بیماریهای مختلف را آسان کرده و دقت تشخیص پزشک را برای بیماری افزایش می دهد.

شكل ۳-۱۳ نمايش محل دخداد الگوى V به صورت گرافيكم،

فصل ۴ نتیجه گیری و پیشنهادات

٤-١- مقدمه

در این فصل، نتایج کلی پروژه طراحی و پیادهسازی داشبورد تحت وب برای بیماران قلبی ارائه میشود و پیشنهاداتی برای توسعههای آینده این سیستم مطرح می گردد. این پروژه با هدف ایجاد یک ابزار کاربردی و جامع برای نظارت، تحلیل و نمایش دادههای سلامت بیماران قلبی طراحی و پیادهسازی شده است. در ادامه، بهطور مفصل به بررسی دستاوردها و چالشهای این پروژه پرداخته میشود.

٤-٢- نتيجه گيري

پروژه حاضر با موفقیت یک داشبورد تحت وب برای مدیریت و نظارت بر بیماران قلبی ایجاد کرده است. این سیستم با استفاده از فناوریهای مدرن امکان جمعآوری، پردازش و نمایش دادههای سلامت بیماران را فراهم می کند. از جمله دستاوردهای مهم این پروژه می توان به موارد زیر اشاره کرد:

• پردازش سیگنالهای ECG؛ یکی از مهمترین بخشهای این پروژه، توانایی سیستم در پردازش و تحلیل سیگنالهای ECG؛ با استفاده از کتابخانههای تخصصی مانند NumPy و wfdb، سیستم قادر است دادههای ECG را بهصورت دقیق پردازش کند و اطلاعات ارزشمندی را در اختیار کاربران

قرار دهد. این قابلیت به پزشکان و کادر درمانی کمک میکند تا بهسرعت وضعیت سلامت بیماران را ارزیابی کنند.

- نمایش تعاملی دادهها: سیستم طراحیشده دادههای پردازششده را در قالب نمودارها، جداول و گزارشهای تعاملی نمایش میدهد. این ویژگی به کاربران امکان میدهد تا بهراحتی اطلاعات مورد نیاز خود را استخراج کنند و تصمیم گیریهای دقیق تری داشته باشند. رابط کاربری طراحی شده به گونهای است که حتی کاربران غیرفنی نیز می توانند از آن استفاده کنند.
- تشخیص الگوهای غیرعادی: سیستم با استفاده از الگوریتمهای تحلیل داده، قادر به تشخیص الگوهای غیرعادی در سیگنالهای ECG است. این قابلیت به طور خود کار هشدارهایی را به پزشکان و بیماران ارسال می کند تا اقدامات لازم به موقع انجام شود. این ویژگی به ویژه در مواردی که زمان عامل مهمی است، می تواند جان بیماران را نجات دهد.
- مدیریت کاربران و بیماران: سیستم امکان مدیریت کاربران و بیماران را بهصورت سازمانیافته فراهم می کند. کاربران می توانند بیماران جدید را به سیستم اضافه کنند، اطلاعات آنها را ویرایش کنند و گزارشهای مربوط به هر بیمار را مشاهده کنند. همچنین، سیستم دسترسیها را بر اساس نقشهای تعریف شده کنترل می کند که این موضوع امنیت سیستم را افزایش می دهد.

این پروژه گامی مهم در جهت بهبود مدیریت بیماریهای قلبی و ارتقای کیفیت مراقبتهای بهداشتی از طریق فناوریهای دیجیتال است. سیستم طراحیشده میتواند بهعنوان ابزاری مؤثر در بیمارستانها، کلینیکها و مراکز تحقیقاتی مورد استفاده قرار گیرد.

۴-۳- پیشنهاد کارهای آینده

با توجه به نتایج بهدستآمده و محدودیتهای موجود، پیشنهاداتی برای توسعههای آینده این سیستم ارائه میشود:

- افزایش دقت تشخیص الگوهای غیرعادی: یکی از مهمترین پیشنهادات برای توسعه این سیستم، افزایش دقت تشخیص الگوهای غیرعادی در سیگنالهای ECG است. این کار میتواند با استفاده از الگوریتمهای پیشرفته تر یادگیری ماشین و یادگیری عمیق انجام شود. آموزش مدلها با استفاده از مجموعهدادههای بزرگتر و متنوع تر نیز می تواند به بهبود دقت تشخیص کمک کند.
- افزایش قابلیتهای تحلیلی: افزودن ابزارهای تحلیلی پیشرفته تر برای بررسی روند سلامت بیماران در بلندمدت می تواند به پزشکان کمک کند تا تصمیم گیریهای بهتری داشته باشند. همچنین، ارائه پیشنهادات درمانی خودکار بر اساس تحلیل دادهها می تواند به بهبود کیفیت مراقبتهای بهداشتی کمک کند.
- پشتیبانی از دستگاههای پوشیدنی ٔ: یکپارچهسازی سیستم با دستگاههای پوشیدنی مانند ساعتهای هوشمند می تواند امکان جمع آوری دادههای بلادرنگ از بیماران را فراهم کند. این کار به پزشکان کمک می کند تا به صورت مداوم بر وضعیت سلامت بیماران نظارت داشته باشند. همچنین، توسعه اپلیکیشنهای موبایل برای دسترسی آسان تر کاربران به سیستم می تواند تجربه کاربری را بهبود بخشد.
- توسعه قابلیتهای گزارشگیری: افزودن قابلیتهای گزارشگیری پیشرفته تر مانند گزارشهای مقایسهای و تحلیلهای آماری می تواند به کاربران کمک کند تا اطلاعات دقیق تری را استخراج کنند.

¹ wearable

همچنین، ارائه گزارشهای سفارشیسازی شده بر اساس نیازهای خاص کاربران میتواند به بهبود فرآیندهای تصمیمگیری کمک کند.

• یکپارچهسازی با سیستمهای دیگر: یکپارچهسازی سیستم با سایر سیستمهای مدیریت سلامت الکترونیک می کند الکترونیک می تواند امکان تبادل دادههای بیماران را فراهم کند. این کار به پزشکان کمک می کند تا به اطلاعات کامل تری از وضعیت سلامت بیماران دسترسی داشته باشند. همچنین، توسعه رابطهای برنامه نویسی برنامه برای تسهیل ارتباط با سیستمهای خارجی می تواند به گسترش قابلیتهای سیستم کمک کند.

۴-۴- جمع بندی

پروژه حاضر یک سیستم کاربردی برای مدیریت و نظارت بر بیماران قلبی ایجاد کرده است. این سیستم با بهره گیری از فناوریهای مدرن، امکان پردازش و تحلیل دادههای سلامت را فراهم می کند و به بهبود فرآیندهای تشخیصی و درمانی کمک مینماید. با این حال، همچنان زمینههای زیادی برای توسعه و بهبود این سیستم وجود دارد که می تواند در آینده مورد توجه قرار گیرد. امید است که این پروژه به عنوان پایهای برای توسعه سیستمهای مشابه در آینده مورد استفاده قرار گیرد و گامی مؤثر در جهت ارتقای سلامت دیجیتال باشد.

¹ E-Health Registration

² Application Programming Interface (API)

پیوست أ- معادل فارسی تعدادی از واژههای بیگانه

معادل فارسى	واژه بیگانه	
دپولاريزاسيون	Depolarization	1
نوارقلب	Electrocardiogram	۲
پایتون	Python	٣
جاوا اسكريپت	Java Script	۴
پایگاه داده	Database	۵
مجموعهداده	مجموعهداه Dataset	
بىدرنگ	Real-Time	
پنجره	Window	٨
مدت	Duration	٩
حاشیه نویسی	Annotation	
خودكار	اتوماتیک	11
گزینه	انتخاب	۱۲
برخى	بعضى	۱۳
تپ	پالس	14

پیوست ب- واژهنامه فارسی-انگلیسی

Equivalent English	واژه فارسی
Electrocardiogramme	نوارقلب

Complex کامپلکس

Pjango جنگو

رابط برنامه نویسی API

جاوا اسکریپت JavaScript

پیوست ج- واژهنامه انگلیسی-فارسی

Equivalent English واژه فارسی JavaScript جاوا اسکریپت

Django جنگو

رابط برنامه نویسی API

Complex کامپلکس

توارقلب Electrocardiogramme

فهرست مراجع

- [1] "Electrocardiography," *Wikipedia*. Jan. 24, 2025. Accessed: Feb. 04, 2025. [Online]. Available:
- https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Electrocardiography&oldid=1271573909
- [2] "Welcome to Python.org," Python.org. Accessed: Feb. 04, 2025. [Online]. Available: https://www.python.org/
- [3] J. D. Hunter, "Matplotlib: A 2D graphics environment," *Comput. Sci. Eng.*, vol. 9, no. 03, pp. 90–95, 2007.
- [4] "Django," Django Project. Accessed: Feb. 04, 2025. [Online]. Available: https://www.djangoproject.com/
- [5] A. Holovaty and J. Kaplan-Moss, *The definitive guide to Django: Web development done right*. Apress, 2009.
- [6] "The WFDB Software Package." Accessed: Feb. 04, 2025. [Online]. Available: https://archive.physionet.org/physiotools/wfdb.shtml
- [7] "Chart.js | Chart.js." Accessed: Feb. 04, 2025. [Online]. Available: https://www.chartjs.org/docs/latest/
- [8] "SQLite Documentation." Accessed: Feb. 04, 2025. [Online]. Available: https://www.sqlite.org/docs.html
- [9] "Docs." Accessed: Feb. 04, 2025. [Online]. Available: https://redis.io/docs/latest/
- [10] "PhysioNet Databases." Accessed: Feb. 05, 2025. [Online]. Available: https://physionet.org/about/database/

Abstract

In the current era, with the increasing prevalence of cardiovascular diseases and the need for effective management of health data such as electrocardiograms (ECGs), the design and implementation of monitoring and analytical systems have emerged as key solutions in the field of digital health. This thesis focuses on the design and implementation of a web-based dashboard for cardiac patients, aiming to provide a practical and comprehensive tool for monitoring, analyzing, and displaying patient health data. The project leverages modern web technologies and advanced architectures to enable the collection, processing, and visualization of cardiac patient data through interactive charts, tables, and reports. Additionally, by analyzing patient data, the system facilitates the detection of abnormal patterns for both physicians and patients. The dashboard is implemented using technologies such as the Python programming language and the Django framework. This project represents a significant step toward improving the management of cardiovascular diseases and enhancing the quality of healthcare through digital technologies. It can serve as a foundation for the development of similar systems in the future.

Keywords: Electrocardiogram (ECG), Cardiovascular Diseases, Digital Health, Data Processing.

K. N. Toosi University of Technology Faculty of Electrical Engineering

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Science (M.Sc.) in Computer Engineering - Software

Design and Implementation of a Web-Based Dashboard for Cardiac Patients

By:

Matin Ghanbari

Supervisor:

Dr. Masoud Dehyadegari